

πρόσκληση συμμετοχής

στο διαπανεπιστημιακό εργαστήριο “ταξίδι στο Ιόνιο”

οργάνωση εργαστηρίου

Δρ. Ευφροσύνη Τσακίρη

επιμελήτρια της εικαστικής έκθεσης ΑΠΟΠΛΟΥΣ [διοργάνωση: Γενική Δ/ση Σύγχρονου Πολιτισμού ΥΠΠΟΑ]

Εργαστήριο Πολεοδομικής Σύνθεσης

διευθύντρια: Δρ. Ελένη Χανιώτου, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ

ομάδα συντονισμού εργαστηρίου

Δρ. Αρχοντούλα Βασιλαρά, Δρ. Σωκράτης Γιαννούδης,

Δρ. Ανδρέας Καλακαλλάς, Δρ. Σοφία Αυγερινού - Κολώνια, Δρ. Μαρία Κονομή,

Δρ. Νίκος Κουρνιατής, Δρ. Μαρία Μάρκου, Δρ. Φοίβος Μυλωνάς,

Δρ. Φίλιππος Περιστέρης, Δρ. Ευφροσύνη Τσακίρη, Δρ. Ελένη Χανιώτου

συνεργαζόμενοι φορείς εργαστηρίου

Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ

Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πολυτεχνείου Κρήτης

Τμήμα Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Ινστιτούτο Σύρου, Έρευνας, Βιώσιμης Ανάπτυξης, Πολιτισμού και Παράδοσης

Victoria Square Project

πληροφορίες: www.eventora.com/el/Events/taxidistoionio

facebook page: **Απόπλους**

δηλώσεις συμμετοχής: **έως 12 Απριλίου**

email: **apoplus2019@gmail.com**

διαπανεπιστημιακό εργαστήριο

**πολυαισθητηριακής χαρτογράφησης – αναπαράστασης
των πόλεων λιμανιών του Ιονίου Πελάγους**

ταξίδι στο Ιόνιο

Αθήνα - Κέρκυρα

15.04.19 – 31.05.19

Ταξίδι στο Ιόνιο

Διαπανεπιστημιακό εργαστήριο
πολυαισθητηριακής χαρτογράφησης –
αναπαράστασης των πόλεων λιμανιών
του Ιονίου Πελάγους

Αθήνα – Κέρκυρα

14 Απριλίου – 31 Μαΐου 2019

Διαπανεπιστημιακό εργαστήριο

«Ταξίδι στο Ιόνιο»

Προθεσμία αιτήσεων συμμετοχής: 12
Απριλίου

Πληροφορίες: Ε. Τσακίρη | email:
apoplus2019@gmail.com | FB Page:
Απόπλους

Οργάνωση εργαστηρίου

Δρ. Ευφροσύνη Τσακίρη, επιμελήτρια της
εικαστικής έκθεσης ΑΠΟΠΛΟΥΣ (οργάνωση: Γενική
Δ/ση Σύγχρονου Πολιτισμού, ΥΠΠΟΑ)

Εργαστήριο Πολεοδομικής Σύνθεσης, διευθύντρια
Δρ. Ελένη Χανιώτου, Σχολή Αρχιτεκτόνων
Μηχανικών ΕΜΠ

Ομάδα συντονισμού εργαστηρίου

Δρ. Αρχοντούλα Βασιλαρά | Δρ. Σωκράτης
Γιαννούδης | Δρ. Ανδρέας Καλακαλλάς | Δρ. Σοφία
Αυγερινού - Κολώνια | Δρ. Μαρία Κονομή | Δρ.
Νίκος Κουρνιατής | Δρ. Μαρία Μάρκου | Δρ. Φοίβος
Μυλωνάς | Δρ. Φίλιππος Περιστέρης | Δρ.
Ευφροσύνη Τσακίρη | Δρ. Ελένη Χανιώτου

Συνεργαζόμενοι φορείς εργαστηρίου

- Εργαστήριο Πολεοδομικής Σύνθεσης, Σχολή
Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ • Ιόνιο
Πανεπιστήμιο • Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Πολυτεχνείου Κρήτης • Τμήμα Εσωτερικής
Αρχιτεκτονικής Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής •
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο • Ινστιτούτο
Σύρου, Έρευνας, Βιώσιμης Ανάπτυξης, Πολιτισμού
και Παράδοσης • Victoria Square Project

Πληροφορίες εργαστηρίου:

apoplus2019@gmail.com, eftsakiri@gmail.com

FB Page: Απόπλους | Tel: 00306944673323

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Η έκθεση ΑΠΟΠΛΟΥΣ

Το εργαστήριο διεξάγεται με αφορμή την έκθεση *ΑΠΟΠΛΟΥΣ Οι Αόρατες Πόλεις και οι Πόλεις Λιμάνια του Ιονίου: οι εικαστικές +Ομιλίες Ελλήνων Λογοτεχνών με τον Calvino*, που οργανώνει το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού | Γενική Δ/ση Σύγχρονου Πολιτισμού (επιμέλεια Δρ. Ε. Τσακίρη) ως τμήμα της δράσης “*Park of literary travels in Greece and Magna Graecia*” με το ακρώνυμο POLYSEMI, του Επιχειρησιακού Προγράμματος “INTERREG V-A Greece Italy 2014–2020”.

Η έκθεση προγραμματίζεται να πραγματοποιηθεί το καλοκαίρι στην Κέρκυρα με ημερομηνία εγκαινίων την 21^η Ιουνίου 2019 και σε αυτή θα συμμετέχουν νέοι και καταξιωμένοι καλλιτέχνες με έργα δανεισμού ή in situ κατασκευές.

Στην προσπάθεια να συνομιλήσουν η επιστήμη, η έρευνα και ο πειραματισμός με ήδη καταξιωμένες μορφές και είδη τέχνης, στην έκθεση θα συμμετέχουν με έργα τους και νέοι καλλιτέχνες, φοιτητές ή απόφοιτοι αρχιτεκτονικών και εικαστικών σχολών, είτε στο πλαίσιο μαθημάτων, είτε στο πλαίσιο εργαστηρίων με διδάσκοντες από σχολές και καλλιτεχνικούς φορείς.

Η έκθεση εστιάζει στην εξερεύνηση της πολύσημης έννοιας «απόπλους», σκηνοθετώντας ένα πολυεπίπεδο περιβάλλον που θα παραπέμπει σε πρώτη ανάγνωση στο λιμάνι ως ενδιάμεσο χώρο, όριο και κατώφλι μεταξύ της πόλης και της θάλασσας. Σε δεύτερη ανάγνωση, λιμάνι πόλη και θάλασσα θα αποτελέσουν αντιστοίχως τα σύμβολα της δράσης, του εσωτερικού κόσμου και του ταξιδιού. Στα πολλαπλά επίπεδα ερμηνείας της Έκθεσης προτείνουν αδρά σημασιολογικά πλαίσια, τα οποία ο επισκέπτης θα κληθεί να συγκεκριμενοποιήσει κατά το βίωμα της περιπλάνησής του.

Ως χώρος για την υλοποίηση έκθεσης προτείνονται οι Αλευραποθήκες στο Παλιό Φρούριο της Κέρκυρας. Στόχος είναι η δημιουργία ενός ατμοσφαιρικού οπτικοακουστικού περιβάλλοντος ελεύθερης περιπλάνησης, που θα εκμεταλλεύεται τις ιδιαίτερες αρχιτεκτονικές αρετές του χώρου, τις οποίες θα συμπληρώνει με ελαφριές κατασκευές, όπως ιστία, κατάρτια, ή ελαφριά κινητά και σταθερά πετάσματα, στα οποία θα τοποθετούνται ή θα προβάλλονται τα εκθέματα. Η αντίληψη της πόλης – λιμανιού θα σχηματίζεται έτσι μέσα από συμπλοκές, αντιπαραθέσεις, αλληλεπιδράσεις εικόνων και ήχων. Ο επισκέπτης της έκθεσης θα

περιπλανιέται στο χώρο και θα επανασυνθέτει θαράσματα σχηματίζοντας πολλαπλές και ρέουσες εικόνες από τη συνύφανση δράσεων, βιωμάτων, αφηγήσεων.

Σημαντική έμπνευση για το σχεδιασμό της έκθεσης υπήρξε το έργο του Ιταλού λογοτέχνη Italo Calvino *Αόρατες Πόλεις* που αποτελεί υποδειγματική παρουσίαση της πολυεπίπεδης φύσης της πόλης – λιμανιού, καθώς συνδέει σε ένα κοινό αφήγημα ποικίλες περιγραφές πόλεων, που συνιστούν τις πολλαπλές όψεις μιας και μόνο πόλης, της Βενετίας. Επιπλέον μέσα από τους διαλόγους και τις περιγραφές των πόλεων στο έργο διαφαίνονται οι δυναμικές αλληλεπίδρασης λόγου και εικόνας. Οι *Αόρατες Πόλεις* είναι φανταστικές. Μέσω της έκθεσης καλούνται να συνομιλήσουν με τις ‘ορατές’ πραγματικές πόλεις του Ιονίου Πελάγους, όπως αυτές περιγράφονται στο έργο Ελλήνων λογοτεχνών, ή με πόλεις της Κάτω Ιταλίας, μέσω της αντίστοιχης μουσικής παράδοσης.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Διαδικασία συμμετοχής στο εργαστήριο

Το εργαστήριο απευθύνεται σε φοιτητές και απόφοιτους αρχιτεκτονικών και εικαστικών σχολών, σχολών γεωγραφίας, πολεοδομίας, ανθρωπολογίας, ή άλλων συναφών ειδικοτήτων. Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να στείλουν στο email apoplus2019@gmail.com αίτησή τους που θα περιλαμβάνει: α) συνοπτικό βιογραφικό σημείωμα έκτασης 200 λέξεων σε αρχείο pdf με το ονοματεπώνυμό τους και β) portfolio (συνοπτική και ενδεικτική παρουσίαση επιλεγμένων εργασιών, κειμένων, εικόνων που δε θα ξεπερνά τις 5 σελίδες Α3) σε ένα ενιαίο αρχείο pdf με το ονοματεπώνυμό τους, γ) σειρά προτίμησης για τη συμμετοχή τους στα υπο-εργαστήρια που αναφέρονται παρακάτω.

Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων είναι μέχρι τις **12 Απριλίου**. Όσοι επιλεγθούν για τη συμμετοχή τους στο εργαστήριο θα ενημερωθούν μέχρι τις 14 Απριλίου. Η συμμετοχή στο εργαστήριο είναι ΔΩΡΕΑΝ. Μετά το πέρας του εργαστηρίου και της έκθεσης οι συμμετέχοντες θα παραλάβουν πιστοποιητικό παρακολούθησης υπογεγραμμένο από την ομάδα συντονισμού του εργαστηρίου και το έργο τους θα δημοσιευθεί στον έντυπο κατάλογο της έκθεσης που θα εκδοθεί από το ΥΠΠΟΑ, και θα συμπεριληφθεί σε κάθε ψηφιακή προβολή που θα αφορά στην έκθεση.

Τόπος και χρόνος διεξαγωγής του εργαστηρίου

Το εργαστήριο θα διεξαχθεί στην Αθήνα και την Κέρκυρα από μέσα Απριλίου έως τέλη Μαΐου σε χώρους της σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του ΕΜΠ και σε χώρους του Ιονίου Πανεπιστημίου. Το πρόγραμμα απαρτίζεται από: α) ομιλίες και συζητήσεις με τα μέλη της ομάδας συντονισμού του εργαστηρίου και β) ολιγομελή υπο-εργαστήρια, τον συντονισμό των οποίων θα αναλάβουν οι επιστημονικοί υπεύθυνοι αυτών. Το αναλυτικό πρόγραμμα θα ανακοινωθεί στους συμμετέχοντες πριν την έναρξη του εργαστηρίου, ενώ οι συναντήσεις των υπο-εργασιών θα προγραμματίζουν ανεξάρτητα, μέσα στις ομάδες και ανάλογα με τις ανάγκες του έργου που θα παράγουν.

Χαρτογράφηση: το αντικείμενο του εργαστηρίου

Ο τίτλος του εργαστηρίου «Ταξίδι στο Ιόνιο» προϊδεάζει για το θέμα του, που είναι η γνωριμία με τον τόπο, έναν τόπο γνώριμο σε κάποιους, νέο και άγνωστο σε άλλους, που όλοι μας όμως καλούμαστε να γνωρίσουμε τώρα με έναν νέο τρόπο. Από την προϊστορία μέχρι σήμερα ο χάρτης υπήρξε το βασικό μέσο γνωριμίας με 'ξένους' τόπους. Τόσο στην ναυσιπλοΐα (που συνδέεται με το κεντρικό θέμα της έκθεσης που είναι ο Απόπλους), όσο και με τα ταξίδια γενικότερα (που αποτελεί την θεματική των υπαίθριων αιθουσών της έκθεσης), ο χάρτης ήταν ο επιτελεστής της εξερεύνησης. Ο ταξιδευτής όφειλε να έχει γνώσεις χαρτογραφίας, να μπορεί να διαβάσει τον χάρτη και ακόμη η παρουσία χαρτογράφου ήταν από την Αναγέννηση και έπειτα απαραίτητη και σημαντική στα μεγάλα ταξίδια. Οι Ενετοί, για παράδειγμα, που είχαν πλούσια ταξιδιωτική παράδοση, τοποθετούσαν την χαρτογράφηση στις βασικές προτεραιότητες κάθε νέας εκστρατείας. Η χαρτογράφηση από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα έχει διανύσει μια μεγάλη πορεία και έχει αλλάξει όψεις, λειτουργίες, μέσα, νόμους, τρόπους, κ.λπ. αλλά ο βασικός ρόλος της παραμένει να καθιστά γνωστό το άγνωστο.

Με βάση το παραπάνω, το εργαστήριο θα αποτελέσει μια πλατφόρμα χαρτογράφησης τοπικών στοιχείων που συγκροτούν το πολιτισμικό απόθεμα της γεωγραφικής περιοχής του Ιονίου Πελάγους, των Επτάνησων και των παράλιων στο Ιόνιο με επίκεντρα τις πόλεις λιμάνια του, όπως η Κέρκυρα, η Πάργα, η Πρέβεζα, η Κεφαλονιά, η Πάτρα, η Ζάκυνθος, η Πύλος, η Καλαμάτα, τα Κύθηρα. Το προϊόν της χαρτογράφησης θα είναι μια εγκα-

τάσταση με επιστημονικά και καλλιτεχνικά στοιχεία (τα οποία θα προκύψουν από την σύνθεση των προσεγγίσεων που είναι τόσο επιστημονικές, όσο και καλλιτεχνικές), η οποία θα συνδυάζει ποικίλα μέσα, όπως οπτικά, ακουστικά, οσμητικά, απτικά, ιστορικές, πολιτιστικές, κοινωνικές αναφορές, στοιχεία λογοτεχνίας, θεάτρου, εικαστικών τεχνών, κ.ά.

Ο χώρος που θα τοποθετηθεί η εγκατάσταση είναι η υπαίθρια αίθουσα που ανήκει στο συγκρότημα των Αλευραποθηκών (δεξιά όπως φαίνεται στην αεροφωτογραφία και αριστερά όπως φαίνεται στο σχέδιο εγκαταστάσεων και εκθεμάτων στο υπόμνημα). Συγκεκριμένα τα υπο-εργαστήρια θα επεξεργαστούν επιφάνειες και χώρους της αίθουσας, που αρχικά θα σχεδιαστούν ανεξάρτητα, αλλά στη συνέχεια θα αλληλοεπιδράσουν μέσα από στοιχεία επαφής, εναντίωσης, συνομιλίας, αντίστιξης, προέκτασης, αναλογίας, κλιμάκωσης, παράγοντας μια πολυδιάστατη χαρτογραφική αναπαράσταση.

Επιστημονικό υπόβαθρο εργαστηρίου

Η μεθοδολογία που υιοθετεί το εργαστήριο για την χαρτογράφηση του Ιονίου είναι η *αλληλεπίθεση επιπέδων* (layer superimposition) –επομένως πρόκειται για μια 'πολυεπίπεδη χαρτογράφηση'. Η αλληλεπίθεση επιπέδων είναι όρος που χρησιμοποιείται με παραπλήσιες σημασίες σε πολλές επιστήμες, όπως στην χαρτογραφία, την αρχιτεκτονική, την αρχαιολογία, κ.ά. για να προσδιορίσει την στρωματική δομή που διέπει αρκετά φαινόμενα του κόσμου μας, δηλαδή την ταυτόχρονη ύπαρξη στοιχείων σε παράλληλα στρώματα, τα οποία βρίσκονται συμπιεσμένα και γίνονται αντιληπτά ως ένα ενιαίο. Η αλληλεπίθεση επιπέδων ως μεθοδολογία διαχείρισης και αναπαράστασης, επιτρέπει την επεξεργασία μεγάλου όγκου δεδομένων, (επομένως η ανάλυση μπορεί να φτάσει σε μεγάλο βάθος), καθώς αυτά μπορούν να είναι πολυποίκιλα και να οργανώνονται σε πολλαπλά στρώματα / επίπεδα. Στο εργαστήριο σε ένα πρώτο στάδιο η πολυστρωματική χαρτογράφηση θα οργανωθεί σε επιμέρους δράσεις με συγκεκριμένη θεματολογία, που θα διεξαχθούν σε ομάδες με υπεύθυνους συντονιστές. Στο δεύτερο στάδιο και αφού δημιουργηθούν προσχέδια, οι ομάδες θα συναντηθούν και θα συζητήσουν τρόπους σύνθεσης των δράσεων τους. Η τελική εγκατάσταση θα είναι το αποτέλεσμα της αλληλοεπίδρασης των χαρτογραφικών δράσεων.

Υπο-εργαστήρια

Στην εγκατάσταση προτείνεται να συνυπάρξουν και να αλληλοεπιδράσουν οι παρακάτω δράσεις και τα αντίστοιχα υπο-εργαστήρια, τα γεωμετρικά χαρακτηριστικά των οποίων προέκυψαν από τα αρχιτεκτονικά γνωρίσματα του χώρου:

1) Πολυαισθητηριακά Επτάνησα:

τοποθετείται στον βορεινό τοίχο της αίθουσας και συγκεντρώνει στοιχεία που αφορούν σε όλες τις αισθήσεις που χαρακτηρίζουν το Ιόνιο και ιδιαίτερα τα Επτάνησα, εκτός της όρασης. Στον τοίχο αυτό προτείνεται να δημιουργηθεί μια επιφάνεια που θα περιλαμβάνει στοιχεία οσμητικά, γευστικά, απτικά, τα οποία θα συνομιλήσουν ακόμη με την ηχητική παράδοση του τόπου (επιστημονική υπεύθυνη: Αρχοντούλα Βασιλαρά).

2) Γλυπτική εγκατάσταση:

αποτελείται από γλυπτά – αντικείμενα που θα αναπαριστούν τους δράστες, γνωστούς και άγνωστους, του Ιονίου, το έμβιο στοιχείο, το *genius loci* του τόπου. Οι δράστες μπορεί να αναφέρονται στο παρελθόν, στο σήμερα, ή να είναι διαχρονικοί (επιστημονικός υπεύθυνος: Ανδρέας Καλακαλλάς).

3) Θέατρο:

στον ανατολικό τοίχο ανάμεσα στην κλίμακα καθόδου και την αίθουσα θα χαρτογραφηθεί η θεατρική παράδοση του τόπου και θα δημιουργηθεί θεατρική εγκατάσταση που μπορεί να περιλαμβάνει και επιτέλεση (επιστημονική υπεύθυνη: Μαρία Κονομή).

4) Κοινωνική ταυτότητα:

στον ανατολικό και τον νότιο τοίχο η χαρτογράφηση θα επικεντρωθεί σε κοινωνικά στοιχεία του τόπου και προβλήματα, όπως το μεταναστευτικό. Η εγκατάσταση μπορεί να περιλαμβάνει φωτογραφίες, αποσπάσματα από εφημερίδες, αντικείμενα, κλπ. (επιστημονική υπεύθυνη: Μαρία Μάρκου).

5) Οπτικός πολιτισμός και λογοτεχνία:

στους τοίχους του οικίσκου που βρίσκεται βορειοδυτικά μέσα στην υπαίθρια αίθουσα θα προβάλλονται με δύο *projectors video* ή στατικές εικόνες που θα αναφέρονται στην λογοτεχνική και εικαστική παράδοση του Ιονίου (επιστημονικός υπεύθυνος: Φοίβος Μυλωνάς).

6) Οδοιπορικός χάρτης:

στο δάπεδο της αίθουσας θα σχεδιαστεί μια διαδρομή – οδοιπορικό στο Ιόνιο, σύμβολο και παλίμψηστο πραγματοποιημένων, αλλά και πιθανών ή φανταστικών διαδρομών. Η διαδρομή μπορεί ακόμη να αποτελείται από άπειρα σημάδια ή διαδρομές που συναντιούνται, μπορεί ίσως να σχηματίζεται την ώρα της δράσης και χαρτογράφος να είναι ο κάθε επισκέπτης της αίθουσας που με τον τρόπο αυτό θα επιδρά στο παρελθόν και θα διαμορφώνει το μέλλον του τόπου (επιστημονική υπεύθυνη: Ευφροσύνη Τσακίρη).

7) Μουσική παράδοση:

μέρος της πολυαισθητηριακής ταυτότητας του Ιονίου είναι η μουσική του παράδοση. Ο ήχος που θα ακούγεται στην αίθουσα αποτελεί μια σύγχρονη ηχητική προσέγγιση που στηρίζεται σε πρωτογενές υλικό της μετεγγραμμένο στο σήμερα και θα μεταφέρει στον ακροατή στοιχεία από την ιστορία του τόπου που οι συγγενείς του με άλλους τόπους, της Ιταλίας και της Ελλάδας, έχουν δημιουργήσει το ιδιαίτερο μουσικό της χρώμα (επιστημονικός υπεύθυνος: Φίλιππος Περιστέρης).